

'Ibon Martín is de erfgenaam van
Henning Mankell.' – *El Correo Gallego*

IBON MARTÍN

HET UUR VAN DE MEEUWEN

THRILLER

Zondag 8 september 2019

Maitane kijkt in de spiegel. Ze is knap, maar o, wat ziet ze er moe uit. Haar zelfvertrouwen kan wel een boost gebruiken: een beetje oogschaduw en een vleugje lippenstift doen wonderen. Want die schuchtere blik hoort niet bij iemand die op het punt staat iets te ondernemen waar ze al maanden naar uitkijkt. En die zwarte kringen die getuigen van haar gebrek aan slaap? Haar zenuwen spelen haar duidelijk parten. Maar daar wil ze niet aan toegeven, deze dag is veel te belangrijk. Ze klemt haar handen om de wastafel en haalt diep adem. Ze moet absoluut relaxen, zo kan ze de straat niet op.

Ze laat de spiegel even voor wat hij is en verplaatst haar aandacht naar haar kleding. Als ze op deze manier doorgaat, komt ze nog te laat. De witte blouse ziet er niet zo gladgestreken uit als ze zou willen. Dat is op zich niet erg, want ze trekt hem toch onder haar jasje aan. Met trillende vingers knoopt ze de blouse dicht.

‘Rustig nou, joh,’ zegt ze zachtjes.

Wacht even... Hoort ze daar buiten nou iets? Ze houdt haar adem in en blijft stokstijf staan.

Vals alarm.

Nog een laatste blik in de spiegel.

‘Zo is het beter,’ zegt ze, en ze dwingt zichzelf te glimlachen. Haar ogen glimlachen echter niet mee, ze is bang. Opnieuw zegt ze tegen zichzelf dat wat ze die ochtend gaat doen het belangrijkste is wat ze in de achttien jaar van haar leven ooit heeft

gedaan. Er is geen weg terug. Ze is een dappere meid die zich niet laat tegenhouden.

Geruisloos verlaat ze de badkamer. In haar slaapkamer doet ze het licht niet aan. Ook in het donker kent ze er de weg. Ze opent de kastdeur, tast vastberaden naar het koude metaal van het geweer, dat ze over haar schouder hangt. Ja, nu wel. Ze is er klaar voor. Het is nu of nooit.

Maitane laat haar blik over de Plaza de Armas dwalen. De gekleurde luiken geven een vrolijke noot aan een plek die wordt gedomineerd door het kolossale kasteel van Carlos v. Mensen zijn op de balkons komen staan en bijna iedereen kijkt naar het plein, hoewel sommigen hun blik laten afdwalen naar de uitmonding van de rivier de Bidasoa met de dobberende schepen. Het is een prachtig uitzicht, het mooiste dat er is, maar vanochtend heeft het meisje geen tijd om daarbij stil te staan.

Nee, deze achtste september is geen dag voor overpeinzingen. Niet voor Maitane en evenmin voor de honderden mannen en vrouwen die zich keren tegen het feit dat sommige stadsgenoten zich krampachtig aan oude tradities blijven vasthouden.

‘Hoe is het? Gaat het een beetje?’ vraagt de vrouw die naast haar staat.

Maitane knikt en probeert uit alle macht haar zenuwen de baas te worden. Ze voelt dat ze geschiedenis schrijft, dat ze samen met deze belangstellende vrouw, en met al die anderen op het bomvolle plein, veranderingen in gang zal kunnen zetten.

‘Het is de eerste keer altijd spannend. Je bent heel moedig dat je dit durft,’ zegt haar metgezel in de stoet prijzend. Daarna geeft ze Maitane een seintje haar geweer op te richten.

Lange rijen geweren gaan met de kolf op de schouder de lucht in, naar een licht tranende grijze hemel. De stilte is voelbaar. Slechts een meeuw durft vanuit de verte die stilte te doorbreken.

Daar is het commando.

Het jonge meisje spant de trekker.

Boem!

De geur van buskruit mengt zich met die van vochtigheid en een oorverdovend salvo doet alles op zijn grondvesten schud-den. Nu is het niet slechts een meeuw die luid protesteert, maar vele meeuwen die vanaf de dakranden opvliegen. De zeewind laat de rook al snel oplossen. Vanuit het oosten doet de zon een poging door te breken, maar hij is slechts in staat een gouden rand te trekken rondom de laaghangende wolken die de nabije toppen van de Pyreneeën verhullen. Misschien regent het daar ook wel.

Inwendig jubelt Maitane nu van trots. Als ze de wereld echt wil veranderen, mag ze niet thuis blijven zitten klagen.

Er rolt een druppel over haar wang. En nog een. Het is de motregen die zich op haar rode baret ophoopt. Of zijn het tranen van vreugde?

Het wapen rust opnieuw op haar rechterschouder. Trommels en *txilibitos*, de typische fluit met zes gaten uit deze streek, beginnen een militaire mars te spelen, wat ze de rest van de dag continu blijven doen. Het is de grote dag in Hondarribia. Maitane is er geboren en getogen en ze droomt ervan het te veranderen.

‘Als de jongeren zich bij ons aansluiten, gaan we dit winnen. Heel veel dank voor jullie komst,’ zegt de vrouw die naast haar in de parade loopt.

‘Geen dank. Ik kan niet anders. We zouden hier allemaal aan moeten meedoen.’

‘Veel van jullie sluiten zich toch liever aan bij de andere kant.’

Maitane beseft dat maar al te goed. Sommigen van hen waren tot voor kort nog met haar bevriend.

Een bescheiden trompetklank is het teken dat ze opnieuw in beweging dienen te komen. Ze voelt hoe haar keel wordt dichtgeknepen, die brok die haar al dagenlang belemmert in slaap te vallen. Maar ze weet dat ze aan de goede kant staat, dat ze het juiste doet. Nu, op haar achttiende, is ze in staat op te staan tegen al die bekrompen lui en kan ze hun laten zien dat hun minachtende geschreeuw en hun beledigingen haar niet raken.

Degene die aan de kop van de stoet loopt is al bij de Calle

Mayor. Maitane sluit haar ogen en slaakt een zucht. Die brok, die verrekte brok in haar keel, waardoor het slikken moeizaam gaat, smeekt haar bijna hier niet mee door te gaan, zich om te draaien en naar huis te gaan. De beledigingen die ze te verduren heeft gekregen tijdens de tocht omhoog naar de Plaza de Armas waren meer dan genoeg. Toch spoort ze zichzelf mentaal aan gewoon door te lopen en nu niet op te geven. De straatstenen proberen haar te laten struikelen, maar dat lukt ze niet, net zomin als het de toeschouwers lukt die haar vanaf de stoeprand ontmoedigen met oorverdovende fluitconcerten en gejoel, waarmee ze de muziek van de fluiten proberen te overstemmen.

Door de tranen in haar ogen ziet Maitane alles wazig. Misschien is het maar beter zo. Wat heeft het voor zin om te gaan met vriendinnen met wie je vroeger alles hebt gedeeld, maar die je nu schreeuwend de huid vol schelden? Wie heeft ze ertoe aanzet om juist de andere kant te kiezen?

‘We staan hier niet voor jullie!’ schreeuwt iemand uit het publiek.

Tientallen stemmen vormen een koor. Ze zijn hier niet voor haar. Noch voor Maitane, noch voor die achthonderd mannen en vrouwen die zich keren tegen het fanatiek vasthouden aan een traditie. Zij willen alleen de vijfduizend mannen zien die hierna in een parade voorbij zullen trekken, tijdens een viering waar vrouwen niet aan mogen deelnemen.

Hier en daar klinkt er gejuich, in een vergeefse poging de beledigingen te overstemmen. Op dit deel van de route zijn het gefluit en de kwetsende uitlatingen juist in de meerderheid.

Maitane probeert het op een akkoordje met zichzelf te gooien: nog een paar meter, nog een paar minuten. Als ze het niet opgeeft, heeft ze bereikt wat ze wilde: volwassen zijn, haar eigen beslissingen nemen, vechten voor de zaken waar ze in gelooft.

‘Wegwezen! We staan hier niet voor jullie!’

‘Wegwezen, vuile lesbo’s!’ Ze beseft dat er veel te veel van hen zijn, ook al kan ze hun gezichten niet zien, want zodra de stoet voorbijkomt, heffen ze zwarte plastic schermen op zodat

ze onherkenbaar zijn. Op de krantenfoto's zal ze later zien dat er veel vrouwen bij zijn, van wie sommigen een masker dragen om niet herkend te worden. Maar dat maakt allemaal niets uit, want Maitane kent ze nog van school en van de kroeg. Het zijn de stadsgenoten die ze al haar hele leven kent. Het doet zo'n pijn die vrouwen daar te zien, hun woede te voelen. Het kwetst haar dat ze niet begrijpen dat dit alles ook voor hen is, voor hen en voor alle vrouwen.

Ze zijn inmiddels de Puerta de Santa María genaderd, de bakstenen poort aan het eind van de Calle Mayor. Nog even en dan is alles voorbij.

'Wegwezen! Wegwezen! Manwijven!'

De zwarte plastic schermen zijn hier groter, kwetsender. Het gefluit, snerpend vals, overstemt de txilibitos.

Maitane voelt hoe haar keel zich dichtknijpt, een ondraaglijk gevoel. Ze is duizelig, ze weet niet waar ze het zoeken moet, ademhalen gaat moeizaam. Ze kijkt naar de stadsmuur. Daar wil ze heen, zodat deze beangstigende nachtmerrie tot een einde komt.

'We schrijven geschiedenis,' herhaalt ze zachtjes.

Daar is de poort. Nog maar een klein stukje en dan heeft ze het gehaald. Dan kan ze blij en tevreden naar huis. Maar hoe dichterbij ze komt, hoe harder het geschreeuw klinkt. Ze raakt versuft en voelt hoe haar hoofd bijna uit elkaar barst. Ze hoort al niet meer wat er geschreeuwd wordt, en evenmin wat haar metgezellen schreeuwen, die dat ook al van achter een plastic scherm lijken te doen. Hoe dichterbij ze bij het eind van de straat komt, hoe groter de mensenmassa's rondom haar worden, ze duwen haar alle kanten op. Haar voeten raken het contact met de grond kwijt, ze kijkt naar beneden om te zien waar ze loopt. Iemand stoot haar aan en vraagt of ze in orde is. Het geluksgevoel is weg. De lef eveneens. Haar benen houden haar niet meer. Ze probeert lucht binnen te krijgen, maar haar longen reageren niet.

Waar komt al dat bloed op haar witte blouse ineens vandaan?

Ze wordt door angst verlamd. Om zich heen ziet ze alleen

onbekende gezichten, monden die iets zeggen wat ze niet begrijpt, handen die ruw haar lichaam vastgrijpen. Blikken vol angst en bezorgdheid. Ze merkt dat haar jasje wordt opengeknoopt, haar buik wordt betast en Maitane wil gillen, maar er komt geen geluid uit haar mond.

Ineens is de grond onder haar voeten weg, het lijkt of ze zweeft, of de hemel boven haar hoofd beweegt. En dan is alles weg. Alles wordt zwart. Het kabaal is, eindelijk, opgehouden.

Zondag 8 september 2019

Ane Cestero is witheet en voelt zich volkomen machteloos. Volgend jaar neemt ze om deze tijd vakantie, net als haar baas, Madrazo, nu heeft gedaan. Dan is ze in elk geval lekker ver weg van dit gênante spektakel.

Ze heeft de Puerta de Santa María en de Calle Mayor achter zich gelaten. Maar het gejoel en de fluitconcerten klinken nog zo hard dat het lijkt alsof ze er nog is. Het liefst zou ze met haar wapenstok in de hand teruggaan en degenen die met plastic schermen het zicht op de stoet verhinderen, ervanlangs geven. Het is spijtig dat de agenten van de Baskische regiopolitie Ertzaintza die protesterende lui niet hebben willen tegenhouden.

‘Stelletje klootzakken,’ mompelt ze.

De eerste rijen van de Alarde zijn inmiddels voorbij de stadsmuur. Bij de mannen en vrouwen die eraan deelnemen is een vreemde mengeling van emoties van de gezichten af te lezen: opluchting omdat ze de lastige doorgang achter zich hebben gelaten, verdriet en woede over wat ze net hebben doorgemaakt, en blijdschap omdat ze het ook dit jaar weer hebben geflikt...

Cestero slikt en ziet vooraan in de rij een meisje ontroostbaar huilen. Het is vast haar eerste keer. Ook al heb je het duizenden keren op de tv gezien of je hebt de verhalen gehoord hoe moeilijk het vol te houden is, je kunt je bij de werkelijke toestand niets voorstellen. Het is het derde jaar dat de inspecteur vooraan loopt om zich ervan te vergewissen dat de gemengde

parade zonder al te veel problemen verloopt en de deelnemers hooguit worden overladen met beledigende opmerkingen. Ze zou willen dat het de laatste keer was. Het is niet de gebruikelijke taak van een agent die zich normaal gesproken bezighoudt met recherchewerk, maar voor de Alarde van Hondarribia moeten alle beschikbare krachten opdraven. De aanwezigheid van de politie is absoluut noodzakelijk, ook al heeft de agressie van de afgelopen jaren nu plaatsgemaakt voor zwarte schermen, bedoeld om degenen die durven op te staan tegen traditionele fanatici uit het zicht te houden. Al die onderhuidse opgekropte emotie kan van het ene op het andere moment geïggrerd worden en tot een uitbarsting leiden.

‘Calle Mayor onder controle,’ zegt ze, met de knop van de zender ingedrukt.

‘Oké. Overall ordelijk,’ luidt het antwoord vanuit de controlekamer.

Cestero brengt de zender opnieuw naar haar mond. Ordelijk? Wat noemen ze in godsnaam ‘ordelijk’? Maar ze zet hem niet aan. Eerst moet ze haar woede zien te beheersen. Haar collega’s kunnen hier niets aan doen. Het komt door die lui aan de top. Die dragen de verantwoordelijkheid. De lui aan de top en natuurlijk de politiek. Lekker makkelijk om wat er gaande is een beetje te veroordelen in plaats van actie te ondernemen, stel je toch voor dat ze kiezers uit dit gebied verliezen.

‘Stelletje varkens,’ mompelt ze, en ze vervolgt haar weg.

Een groot gedeelte van de gemengde parade heeft het oude centrum van het stadje al verlaten. Alles verloopt zoals verwacht. Vanaf nu wordt het een stuk eenvoudiger. Buiten de stadsmuren vinden er meestal geen incidenten plaats en al helemaal niet in de buurt van het heiligdom van Guadalupe, dat tussen de visserswijk La Marina en de Cantabrische Zee ligt.

‘Sterkte, meiden!’ roept een man met een grijze baard, zijn vuist in de lucht stekend.

Meerdere mensen klappen bemoedigend in de handen. Dat is de keerzijde van het geheel, ook dat vind je in de Calle Mayor, hoewel de stekende beledigingen de overhand hebben.

Cestero zou zich het liefst willen aansluiten bij die aanmoedigingen. Maar die neiging moet ze onderdrukken, zij moet de orde handhaven, ze heeft dienst en moet iedereen beschermen, ook degenen die zich agressief opstellen.

Ze is nog maar een paar meter verder als ze opeens stokstijf stilstaat. Er gaat iets mis daarachter. Er komen nu geen nette rijen door de Puerta de Santa María, maar er is een ware stormloop aan mensen op gang gekomen. En nu hoort ze geen gejoel en fluitconcerten vanuit het oude centrum, maar schreeuwen van angst.

‘Verdomme!’ roept ze, voordat ze via de zender een oproep doet. ‘Stuur versterking! Naar de Calle Mayor!’

Cestero hoort door al het tumult al niet meer wat er geantwoord wordt. Ze is druk bezig zich een weg te banen tegen de stroom mensen in. ‘Uit de weg! Politie!’

Met op de achtergrond het angstgeschreeuw van degenen die het ommuurde gebied hebben weten te verlaten vangt ze flarden op van gesprekken die allerminst geruststellend zijn. En de bloedvlekken die ze op de kleding van sommige demonstranten ziet zijn dat evenmin.

Wanneer ze eindelijk de Puerta de Santa María door is, is er van een stormloop geen sprake meer. Degenen die het incident wilden ontvluchten zijn weg. In de Calle Mayor bevinden zich alleen nog ramptoeristen en mensen die proberen hulp te verlenen.

Wat Cestero aantreft heeft niets te maken met wat ze een paar minuten geleden achter zich heeft gelaten. De spandoeken met haatdragende teksten zijn op de grond gesmeten, net als de zwarte plastic schermen. Waar zijn de onruststokers die ze vasthielden? Er is nu alleen nog maar chaos na de strijd: verwarde mensen, verloren blikken en een spoor van bloed dat langzaam via de straat naar beneden druipt. Een aanblik die aan oorlog doet denken.

Cestero trekt haar wapen en loopt op de grootste groep mensen af. ‘Uit de weg. Politie!’ beveelt ze, terwijl ze zich een weg probeert te banen door de menigte pottenkijkers.

Een man, gekleed in het uniform van de gemengde parade, draait zich naar haar toe en pakt haar schouders beet. Zijn blik is verwilderd.

‘Die klootzakken hebben haar vermoord!’ roept hij, terwijl hij haar door elkaar schudt.

Cestero duwt hem ruw opzij en buigt zich over een vrouw die op de grond ligt. Ze plaatst haar vingers in de nek van de vrouw, op zoek naar een polsslag, ook al biedt de plas bloed waarin ze ligt niet veel hoop. Ze voelt nog wel warm aan, maar er is geen enkel teken van leven.

‘Ze is dood!’ hoort ze achter zich zeggen.

‘Hiermee is ze doodgestoken!’ roept een jonge vrouw. Ze laat een mes zien.

De inspecteur grijpt haar bij de pols om haar te dwingen het op de grond te laten vallen. ‘Nergens aanzitten, begrepen? Zo vervuil je bewijsmateriaal. Hup, weg. Jullie allemaal, opzij.’

Vervolgens wendt ze zich naar de net aangekomen agenten, die er behoorlijk intimiderend uitzien met hun wapenstokken en rode helmen van de mobiele eenheid. ‘Zet de omgeving af. Niemand eruit.’

Het komt er bijna automatisch uit. Het is al te laat en degene die het misdrijf heeft gepleegd is er al lang en breed van tussen in de verwarring van het eerste moment.

‘De ambulance komt eraan!’ roept iemand.

Cestero kijkt opnieuw naar het slachtoffer. De open lippen in een bevroren doodsschreeuw doen haar huiveren. Het rood van de lippenstift op haar mond staat in schril contrast met haar bleke gelaat.

‘Ze is vermoord. Wat een gestoorde gekken...’ snottert een van de mannen die door de agenten naar achter is geduwd om de weg voor de ambulancebroeders vrij te maken.

‘Moordenaars!’ roept een vrouw met verstikte stem uit.

‘Moordenaars!’ Anderen volgen haar voorbeeld.

Verontwaardiging maakt zich ook van Cestero meester. Voor het eerst in de lange geschiedenis van de Alarde zijn ze door fanatici verslagen.